Benedicti Papae XIV. Epistola secunda encyclica ad Primatem, Archiepiscopos et Episcopos Regni Poloniae de dispensationibus matrimonialibus.

Romae. 1748.

SANCTISSIMI JN CHRISTO PATRIS
ET DOMINI NOSTRI DOMINI

BENEDICTI

DIVINA PROVIDENTIA

PAPÆ XIV.

EPISTOLA

SECUNDA

ENCYCLICA

AD

Primatem, Archiepiſcopos, &
Epiſcopos Regni Poloniæ
DE
Diſpenſationibus Matrimonialibus.

ROMÆ MDCCXLVIII.

Ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ.

BENEDICTUS
PAPA XIV.

Venerabilis Frater ſalutē & Apoſtolicā Benedictionē.

AD tuas manus perveniſſe ſperamus Epiſtolam noſtram Encyclicam datam die 29. ſuperioris menſis Junij de Diſpenſationib9,quas pro contrahendo Matrimonio intrà gradus jure prohibitos hæreticis Conjugibus conceſſiſſe, Apoſtolicæ Sedis Miniſtri falsò inſimulabantur. Attamen hanc aliam rurſus ad te mittere cogimur; cùm enim res, unde falſus ille rumor exortus eſt, in apertum educta ſit, eamque omnibus notam fieri oporteat, ex Noſtris ad eam animadverſionibus alij proficere, meliùſque in poſterum, quæ agenda ſunt, conſtituere poterunt.

Epiſcopus quidam iſtius Poloniæ Regni duobus Lutheranis Conjugibus, qui in ſecundo affinitatis gradu inter ſe conjuncti erant, contrahendi matrimonij facultatem dedit. Rogatus, quo jure id feciſſet, an uti executor alicujus diſpenſationis, quæ conceſſa fuiſſet vel à Noſtra Dataria, vel Pœnitentiaria, vel à Sancto Jnquiſitionis Officio; namque hæ viæ ſunt, quibus hujuſmodi diſpenſationes à Sede Apoſtolica expediri conſveverunt; nullas ſe accepiſſe ingenuè faſſus eſt;ſed feciſſe eâ generali poteſtate reſpondit, quam ſibi, uti Epiſcopo in remotis degenti, Sedes Apoſtolica elargita eſt, factumque ſuum excuſavit more recepto ſuæ Diœceſis, & Prædeceſſorum ſuorum conſvetudine. Addidit etiam, ad id faciendum adductum fuiſſe ſpe, quam ipſi dederunt Conjuges, quamprimum ad Fidem Catholicam ſe converſuros; quod ſi intra debitum tempus minimè adimplerent, ſe vi eos adigendi, cohabitatione prohibitâ, poteſtatem habere.

Ut ab hujuſmodi narrationis ſerie minimè diſcedamus, in primis id compertum eſt, è noſtris Tribunalibus diſpenſationem ſuper impedimento affinitatis pro contrahendo matrimonio inter duos hæreticos neutiquam emanaſſe. Epiſcopus eſt, qui conceſſit, affirmatque, feciſſe vi generalis cujuſdam facultatis, quam Sedes Apoſtolica impertiri conſvevit Epiſcopis, qui extra Europam,vel in remotis Europæ partib9 conſtituti ſunt.At quid dicendum eſſet, ſi facultas,de qua agitur, diſpenſandi in ſecundo gradu,non cõprehenderet matrimonia inter hæreticos contrahenda?

Etquidem res ita ſa habet:etenim facultates, quæ dantur Europæ Epiſcopis, qui in dominio Catholicorum Principũ poſiti ſunt, in hæc verba conceptæ ſunt: *Diſpenſandi in tertio, & quarto ſimplici, & mixto tantùm cum pauperibus in contrahendis: in contractis verò, cum hæreticis converſis, etiàm in ſecundo ſimplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum, & in his caſibus prolem ſuſceptam declarandi legitimam.*

Prætereundum ducimus, in diſpenſatione, de qua agimus, & quæ ab Epiſcopo conceſſa, & à Nobis lecta eſt, nullibi ab ipſo ex-

expreſſum fuiſſe,quod diſpenſatione impertiebatur ex vi Apoſtolicæ facultatis; hac enim declaratione omiſsâ, actus nullus,ac irritus efficitur,ut in earumdem facultatum formula apertè ſtatuitur: *& in diſpenſationibus hujuſmodi declaretur expreſsè,illas concedi tamquam à Sedis Apoſtolicæ Delegato: ad quem effectum etiam tenor hujuſmodi facultatum inſeratur cum expreſſione temporis, ad quod fuerint conceſſæ; aliàs nullæ ſint*: ſed id ſolùm ſciſcitabimur,ubi nam contineatur facultas diſpenſandi in ſecundo gradu ? Certè Nobis reſpondebitur, in verbis illis paulò ante laudatis:*etiam in ſecundo ſimplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum.* Nos ſtatim reponemus, ante ea verba hæc alia occurrere: *In contractis verò, cũ hæreticis converſis &c.* Et ideo, cùm facultates limitatæ ſint ad Matrimonia contracta,non autẽ contrahenda; ad hæreticos converſos, non autem ad eos, qui ſe convertendi ſpem faciunt: Sanè unuſquiſque facili negotio, ictuque, uti dicitur, oculi dignoſcere poterit facultatis abuſum in conceſſione diſpenſationis, quæ,ut diximus, in cauſa fuit, cur ſiniſter rumor, & popularis obtrectatio adverſus Apoſtolicæ Sedis Miniſtros ſuſcitaretur.

Degunt quibuſdam in locis iſtarum Regionum Catholici cum Hæreticis mixti; palàm inter ſe Matrimonia contrahunt; & nemo eſt, qui contrahentes corripiat, & puniat, aut illis adverſetur. Hoc autem poſito, qui fieri poteſt, ut hinc colligatur diſpenſationis conceſſio ſuper aliquo impedimento in hujusmodi Matrimonijs inter Catholicum, & Hæreticum, & multo magis inter duos Hæreticos, ut in ſpecie, de qua agitur, contigit ? Tolerat quidem in aliquibus locis Apoſtolica Sedes Matrimonia inter Catholicum, & Hæreticam, vel Hæreticum, & Catholicam, cùm nequeat impedire; & Eccleſiaſticâ quadam prudentiâ, ne majora mala enaſcantur, diſſimulat, ac tacet. At, quod Apoſtolicæ Sedis auctoritate gratioſâ in hiſce Matrimonijs diſpenſatio ſuper gradu, aut alio impedimento concedatur, fieri nunquam poteſt, niſi præcedat hæreſis abjuratio, juxtà ejuſdem Sedis Apoſtolicæ diſciplinam à Nobis in precedenti Epiſtola expoſitam, & juxtà recenſita conceſſæ facultatis verba.

Sed reſpondetur: ab anterioribus Epiſcopis,qui eaſdẽ facultates ijſdem verbis conſcriptas habebant, quibus conceptæ ſunt illæ, de quibus quæſtio eſt, id peractum fuiſſe. Nos ignoramus, quid egerint Epiſcopi Prædeceſſores; id ſolum Nobis compertum eſt, quod, ſi diſpenſaverunt in Matrimonio non contracto, ſed contrahendo, in Matrimonio inter duos adhuc in hæreſi permanentes, perperàm,ac malè egerunt, grave admiſerunt peccatum , multorumq; malorũ reos ſe fecerunt,quia facultates eis conceſſas attento animo non conſiderarunt, ex quibus, veluti ex fonte, omnis delegata auctoritas dimanat.

At Nobis reponitur: quidquid factum eſt, ideo factum,quia Conjuges ſuam converſionem polliciti ſunt. Id autem,an verùm ſit, paulo poſt videbimus. Interea ponatur, revera Conjuges id promiſiſſe:quæritur, cùm facultas à Sede Apoſtolica conceſſa præſcribat, ut diſpenſetur in ſecundo gradu cum Hæreticis jam converſis,quomodo Epiſcopus arbitratus ſit, eâ ſe uti poſſe in diſpenſando, non cum hæreticis jam converſis ſed cum ijs qui ſolummodo converſionem promiſerant; cùmque Sedes Apoſtolica hujusmodi diſpenſationes, niſi converſione jam factâ, ut latè in noſtra pri-

ma Epiſtola Encyclica demonſtratum eſt, concedere non ſoleat; quæritur iterum, quomodo ejus Delegatus in tantùm auſum devenerit, ut cum ijs, qui nudam promiſſionem ſe convertendi fecerant, diſpenſare non dubitaverit?

Additur demum: ſi fidei datæ Conjuges hæretici defuerint, acriter punientur, eiſque ſimul habitare interdicetur. Nos minimè latet, diſcrimen, quod inter infidelem, & hæreticum intercedit: primum quidem ad amplectendam Fidem Catholicam, ad quam ſe per Baptiſmum minimè obligavit, cogi non poſſe: è diverſo hæreticum, qui jam Baptiſmum ſuſcepit. At verò Nobis ignotum eſt, an uſu, & conſvetudine receptum ſit, ut hæretici ad Catholicam veritatem profitendam conſtringi poſſint in ijs regionibus, in quibus à Principibus permiſſum eſt, ut cõmixti cum Catholicis vivant, eâdemque juris æquabilitate, & civili conſvetudine fruantur. Sed, quidquid de hoc ſit, illud neceſſarium eſſet oſtendere, quibus argumentis, ac probationibus hæreticorum Conjugum promiſſio demonſtretur. Jn diſpenſatione enim hæc verba leguntur: *ob ſpem, quod ad Fidem Orthodoxam convertentur*: Spes autem à promiſſione omnino diverſa, & diſtincta eſt. Si quando autem de ſeparatione, ob fruſtratam ſpem à Conjugibus datam, agi vellet; cùm res ſit de Matrimonio contracto, non inter unum Hæreticum, & alterum Catholicum, abſque alio impedimento, quàm illo Religionis, ſed de Matrimonio inito inter duos hæreticos in ſecundo affinitatis gradu conjunctos, locus non eſſet ſeparationi tantũ *quoad thorum*, ſed etiam alteri *quaod vinculum*, quæ injungenda eſſet à Diſpenſante, publicâ proteſtatione emiſsâ, ſe nullo jure, atque auctoritate diſpẽſaſſe, ac proinde diſpenſationẽ irritam, ac nullã fuiſſe.

Jn priori Epiſtola noſtra Encyclica ſcripta die 29. Junij admonuimus, ut ij, quibus excutio diſpenſationũ Matrimonialiũ, quæ in Urbe conceduntur, committitur, eas attentè legant, & benè, ac diligenter perpendant. Nunc autem eadem repetimus, & inſuper addimus, ut legantur, & conſiderentur etiam facultates, quæ à Sede Apoſtolica conceduntur, priuſquam aliquis illis utatur cùm minimè deceat, ut aliorũ culpa, vel Sedi Apoſtolicæ, vel ejus Miniſtris vitio vertatur, & quod ab alijs peccatum eſt, crimini eis detur. Jnterea autem Tibi, Venerabilis Frater, & Chriſtiano Gregĩ tuæ curæ commiſſo, Apoſtolicã Benedictionẽ peramanter impertimur. Datũ Romæ apud Sanctã Mariã Majorẽ die octava Auguſti MDCCXLVIII, Pontificatus Noſtri Anno Octavo.